

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 2. Utrùm actus fidei divinæ pertineat ad intellectum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

evidenter cognoscit solem existere, ut opposito assentiatur, quàm ab actu, quo credit veritatem aliquam propter revelationem divinam, ut docet experientia. Ergo, &c. *R. neg. maj.* Nam ex eo quòd intellectus minus possit dimoveri ab actu aliquo, ut assentiatur opposito, sequitur tantum, quòd actus ille sit magis necessarius, quòd sit minus in potestate cognoscentis, ut habeat vel non habeat illum; quòd sit clarior, quòd habeat objectum evidens ea evidentiā, quā faciliè occurrit intellectui.

Probabis tamen maiorem negatam. Actus, à quo intellectus minus dimoveri potest, ut assentiatur opposito, magis removet à dissensu objecti. Ergo firmior est. *R. neg. ant.* Nam non hoc ipso magis removet à dissensu objecti, sed solum magis necessario removet, vel, si vis, solum facit, ut minus sit in potestate cognoscentis dissentire objecto, & assentiri opposito. Quo non obstante, actus fidei divinæ simpliciter removet magis dissensu objecti, quàm actus, quo evidenter cognoscitur solem existere; cum simpliciter removeat magis dubitationes, etiam involuntarias, ut ostensum est.

Præterea, quòd fides divina simpliciter removeat magis à dissensu objecti, quàm actus quo evidenter cognoscitur solem existere, manifestum est ex eo, quòd actus, quo evidenter cognoscitur solem existere, non sit talis, ut evidentiā qualibet apparens in oppositum, omnem vim movendi intellectum in eius concursu amissura, & vi ejus contemnenda sit. At evidentiā apparens, etiam quoad speciem tantā, quantā est evidentiā hujus veritatis. Sol existit, pugnans cum testimonio divino, amitteret omnem vim movendi intellectum in concursu fidei divinæ, & vi illius contemneretur. Quod etiam verum est de evidentiā vera, si per impossibile pugnaret cum revelatione divina sufficienter proposita. Dico, si per impossibile; quia fieri non potest ut evidentiā vera pugnet cum revelatione divina: cum enim Deus non possit revelare falsum, non potest revelare oppositum veræ evidentiæ.

Ratio autem disparitatis pro fide divina, & actu quo evidenter cognoscitur solem existere, est, quia hic actus nequidem virtualiter & exercitè affirmat omnem aliam evidentiā repugnantem, contemnendam esse præ evidentiā qua constat solem existere; & si affirmaret, præter meritum objecti affirmaret: neque enim evidentiā, qua constat solem existere, talis est, ut præ illa omnis aliā evidentiā merito contemni possit. At actus fidei divinæ saltem virtualiter & exercitè affirmat præ testimonio divino, propter quod veritatem revelat assentitur, contemnendum esse aliud quodcumque motivum in oppositum, omnemque evidentiā repugnantem, quantacumque appareat, esse contemnendam, in qua virtuali & exercitè affirmatione consistit summa appetitio fidei divinæ, sufficienter fundata in summa infallibilitate & auctoritate testimonii divini.

Dices 3. Actus, quo evidenter cognoscitur solem existere, summè removet à dissensu objecti. Ergo tam removet à dissensu objecti, quàm actus fidei divinæ. *Neg. ant. Probabis.* Simpliciter & necessario removet intellectum à dissensu objecti. Ergo summè removet. *R. neg. conseq.* Nam inter assensus naturales simpliciter & necessario removeantes intellectum à dissensu objecti, alii magis, alii minus removeant, pro majori vel minori evidentiā objecti. Item assensus supernaturalis evidens magis removet intellectum à dissensu objecti, quàm assensus naturalis evidens, quia assensus supernaturalis evidens, firmior est assensu naturali evidenti.

Denique aliud est simpliciter & necessario remove re intellectum à dissensu objecti, & aliud summè remove re; sicut aliud est amare necessariò, & aliud summè amare. Sicut ergo iustus amore proprio ordinato amat se ipsum necessariò, nec tamen se ipsum amat summè; ita intellectus per actum, quo evidenter cognoscit solem existere, simpliciter & necessario removetur à dissensu objecti, nec tamen summè removetur, quia per actum evidentem & necessarium removetur,

sed non per actum summè appetitivum: cum è contra summè removeatur per actum fidei divinæ, quāvis non necessariò, quia removetur per actum objecti summè appetitivum, quāvis non necessariò & evidentem, sed obcurum & liberum.

Dices 4. Actus, quo evidenter cognoscitur solem existere, excludit non solum formidinem actualem, sed etiam potentiam antecedentem formidandi. Ergo firmior est, quàm actus fidei divinæ quæ excludit solum formidinem actualem. *R. neg. conf.* Nam quāvis fides divina non excludat potentiam antecedentem formidandi, quia est actus obscurus & liber, nihilominus longè magis excludit formidinem actualem, quàm actus quo evidenter cognoscitur solem existere, quia longè major est appetitivè; unde simpliciter longè firmior est: major enim firmitas attenditur potius secundum maiorem exclusionem formidinis actualis, quàm secundum exclusionem potentie formidandi.

Dices 5. Intellectus non potest dubitare de veritate actus, quo evidenter judicatur solem existere, & potest dubitare de veritate actus fidei, quo credit rem revelatam. Ergo, &c. *R. neg. 2. partem ant.* Cum enim intellectus per actum fidei virtualiter & exercitè affirmer rem creditam non posse aliter se habere, virtualiter quoque & exercitè affirmat ipsummet actum esse absolute & infallibilem. Unde intellectus de actu fidei, quandiu perseverat, non potest magis formidare ne sit falsus, quam formidare potest, ne res credita aliter se habeat, quàm creditur.

Obj. 3. Non potest intellectus per actum fidei firmius ex merito objecti assentiri veritati revelatæ propter revelationem divinam, quàm ipsi revelationi assentiatur propter motiva credibilitatis saltem collectivè sumpta. Sed actus, quo intellectus assentitur revelationi propter motiva credibilitatis etiam collectivè sumpta, non est firmior quovis assensu naturaliter evidenti: nam evidentiā motivorum credibilitatis etiam collectivè sumptorum non superat quāvis aliam evidentiā naturalem. Ergo, &c.

R. neg. maj. Nam intellectus assentiens alicui mysterio propter revelationem divinam, potest & debet illi assentiri modò appetitivè proportionato infallibilitati revelationis divinæ, & consequenter potest & debet illi assentiri propter revelationem divinam cum longè majori firmitate, quàm cum assentitur ipsi revelationi divinæ propter motiva credibilitatis, etiam collectivè sumpta; quia infallibilitas revelationis divinæ, cum sit summa, longè superat infallibilitatem evidentiæ motivorum credibilitatis, etiam collectivè sumptorum, quæ evidentiā, ut rectè dicitur in objectione, non est major quavis evidentiā naturali, nec proinde infallibilior.

ARTICULUS II.

Utrum actus fidei divinæ pertineat ad intellectum.

RESPONSIO.

Actus fidei divinæ pertinet ad intellectum, & non ad voluntatem.

Prob. 1. ex Apostolo. Nam 1. Cor. c. 13. dicit: *Videmus nunc per speculum & in enigmate.* Et Hebr. c. 10. *Fide intelligimus aptata esse secula verbo Dei.* At videre & intelligere, intellectus est, non voluntatis. 2. Ex S. Augustino, lib. de præd. Sanct. c. 2. ubi sic fidem divinam describit: *Credere nihil aliud est, quàm cum assensione cogitare.* At intellectus cogitat, non voluntas. 3. Ratione, quia fides divina est actus, quo credens assentitur veritati revelatæ propter auctoritatem primæ veritatis revelantis. At assentiri & dissentire sunt actus intellectus, sicut amare & odisse sunt actus voluntatis. Ergo, &c.

Obj. In Scriptura fides divina tribuitur voluntati. Nam Rom. cap. 10. dicitur: *Corde creditur ad iustitiam.* Item in Scriptura fides divina opponitur diffidentie, quæ est actus voluntatis. Nam dicitur Rom. cap. 4.

cap. 4. *Non hesitavit dissidentia, sed confortatus est fide.* Item fides divina adhæret veritati revelatæ. Sed voluntatis est adhærere.

R. ad 1. neg. *Ad prob. R.* ibi cor non significare voluntatem, sed intellectum. *Nota.* In Scriptura cor quandoque sumitur pro intellectu, ut Marth. cap. 9, ubi Christus dicit: *Quid cogitatis mala in cordibus vestris.* Et Psal. 52. ubi sic ait Saltes: *Dixit insipiens in corde suo: Non est Deus.* Quandoque pro voluntate, ut Marth. cap. 22. ubi Christus ait: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.* Præterea, etiam si, cum dicitur Rom. cap. 10. *Corde creditur ad justitiam;* to cor sumeretur pro voluntate, nihil tamen inde contra nos efficeretur: tunc enim to corde sumeretur casualiter, non formaliter; & sensus esset: Voluntariè creditur ad justitiam, hoc est, ex libero & pio voluntatis affectu intellectu creditur, & idcirco fides imputatur ad justitiam. R. ad 2. etiam neg. *Ad prob. dico,* dissidentiam ibi sumi, non proprie, & prout opponitur fiducie; sed pro incredulitate. R. ad 3. fidem divinam adhærere veritati revelatæ assentiendo, & judicando; voluntatem verò adhærere objecto suo, illud amando.

Hic obiter observamus, actum fidei divinæ habere triplicem respectum ad Deum, videlicet ut objectum materiale, quod creditur; ut objectum formale, propter quod creditur; & finem ultimum, qui propter se diligitur, & in quem ipsa fides & cætera omnia referuntur. Hinc dicimur credere Deo, credere Deum, & credere in Deum. Credimus Deum, credendo ipsum existere; credimus Deo, credendo quia locutus est; credimus in Deum, credendo ipsum & propter ipsum, omniaque in ipsum per dilectionem referendo.

Doctrinam hanc tradit S. Augustinus serm. 181. de verbis Domini: *Aliud est credere in illum, aliud credere illi, aliud credere illum. Credere illi, est credere vera esse quæ loquitur. Credere illum, est credere quia ipse est Deus. Credere in illum, est diligere illum.* Quod tertium alibi inculcat, ut tract. 29. in Joan. *Quid est, inquit, credere in eum? Credendo amare.* Et serm. 6. de verbis Domini: *Ille, inquit, credit in Christum, qui & sperat in Christum, & diligit Christum. Nam si fidem habet sine dilectione, Christum esse credit, non in Christum credit.*

Dices. Supposita hac S. Augustini doctrina, fides non est in peccatoribus. R. non esse quoad tertium respectum, sed esse quoad primum & secundum. Dices, adhuc. Saltem non possunt peccatores absque mendacio recitare Symbolum fidei, & dicere: *Credo in Deum Patrem, &c.* Respondere potest cum S. Thoma hic q. 1. a. 9. ad 3. peccatores non dicere falsum, recitando Symbolum fidei, quia recitant ex persona totius Ecclesiæ. Itaque juxta hanc responsionem, sicut Sacerdos, dum consecrat, non ex propria, sed ex Christi persona dicit: *Hoc est corpus meum:* unde verum dicit, quamvis non proprium, sed alterius. Corpus intelligat; ita quilibet Christianus non ex propria, sed ex Ecclesiæ persona loquitur, & fidem proficitur, cum dicit: *Credo in Deum Patrem, &c.* Unde non dicit falsum, quamvis non diligit Deum; quia ad veritatem dicti satis est, si Ecclesiæ Deum diligit; & ut Ecclesiæ censeatur Deum diligere, necesse non est, ut quilibet Christianus in particulari diligit Deum, sed sufficit, si boni, qui in Ecclesiæ sunt (fieri autem non potest, ut non sint, etiam plurimi, Deo id infallibiliter providente) diligant.

ARTICULUS III.

Utrum aliqui alii, & quinam actus, ad actum fidei divinæ prærequirantur.

RESPONSIO I.

AD actum fidei divinæ prærequiritur actus voluntatis, quo voluntas positivè determinet intellectum ad credendum.

Prob. 1. ex Apostolo, dicente Rom. cap. 10. *Non omnes obediunt Evangelio.* Atqui obedientia illa, quæ caret increduli, nihil aliud esse potest, quam actus voluntatis se submittentis testimonio divino, sufficienter proposito, & determinantis intellectum ad credendum propter illud testimonium. Ergo, &c.

2. Ex S. Augustino lib. de spir. & litera cap. 33. quod ita exorditur: *Consequens est paululum querere, utrum voluntas illa, quæ credimus, etiam ipsa Dei donum sit.* Ubi nomine voluntatis, non ipsam facultatem volendi intelligit, sed actum volendi prærequisitum ad credendum.

3. Ex Conc. Arausicano can. 5. ubi definitur ipsum credulitatis affectum nobis inesse, non naturaliter, sed per gratiæ donum. Quæ definitio manifestè supponit credulitatis affectum prærequiri ad fidem divinam. At ille credulitatis affectus non est aliud, quam actus quo voluntas efficaciter applicat intellectum ad credendum.

4. Ratione. Fides divina est actus, quo intellectus assentitur alicui veritati revelatæ præcisè propter revelationem divinam. Atqui revelatio divina præcisè sumpta, est omnino obscura; nam præcisè sumpta non magis apparet esse, quam non esse. Ergo fides divina est actus, quo intellectus assentitur alicui veritati revelatæ propter revelationem divinam sub ea ratione, sub qua omnino obscura est. Atqui intellectus non potest assentiri veritati revelatæ propter revelationem divinam sub ea ratione, sub qua obscura est, sine actu voluntatis, quo positivè determinetur ad sic assentiendum. Et verò non potest intellectus assentiri veritati revelatæ, nisi ad hunc assensum determinetur vel ab objecto, vel à voluntate, quia caret facultate se ipsum determinandi. Non potest determinari ab objecto, seu à revelatione, sub ea ratione, sub qua obscura est; quia non potest determinari ab objecto, nisi per evidentiam. Superest igitur ut ad hunc assensum determinetur à voluntate, Ergo, &c.

Amplius declaratur. Quia fides divina est actus quo intellectus assentitur veritati revelatæ cum ea amplitudine & firmitate, quam meretur & exigit suprema autoritas divinæ revelationis, proindeque cum amplitudine & firmitate appretiative summa. Atqui saltem non potest intellectus cum tanta amplitudine & firmitate assentiri veritati revelatæ sine actu voluntatis, generaliter, plenè & absolute se submittentis autoritati divinæ, & captivantis intellectum in obsequium fidei: nam saltem non potest intellectus determinari ad tantam amplitudinem & firmitatem assensus ab autoritate Dei loquentis præcisè sumpta; cum locutio divina præcisè sumpta, sit obscura, nec magis appareat esse, quam non esse, aut etiam ab autoritate Dei loquentis, ut substante evidentia morali motivorum credibilitatis: cum enim hæc evidentia non sit absolute infallibilis, non potest determinare intellectum ad assentiendum cum summa firmitate divinæ locutioni, propter autoritatem divinæ locutionis veritati revelatæ. Ergo, &c.

Dices. Mysteria nostræ fidei sunt evidenter vera evidentia magna morali absolute. Ergo necessarium non est imperium voluntatis ad hoc ut intellectus assentiat revelationibus divinis, & propter illas mysteriis nostræ fidei. R. dist. conf. Necessarium non est imperium voluntatis, ut intellectus assentiat revelationibus divinis, & propter ipsam mysteriis nostræ fidei, propter evidentia magnam moralem, quam habent argumenta credibilitatis saltem collectivè sumpta, & per actum evidentem & necessarium, sed fide divina longè inferiorem in amplitudine & firmitate, C. conseq. Necessarium non est imperium voluntatis, ut intellectus assentiat revelationibus divinis, & mysteriis nostræ fidei præcisè propter ipsasmet revelationes, sibi sistendo, & per actum obscurum, & tamen cum amplitudine & firmitate appretiative summa adhæsitum, qui solus actus est fides divina, N. conseq.

R. 1.